

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

PINTORS MUNICIPALS

—Noys ¿voleu dir que aquests *consums* no baixan una mica massa?

CRÓNICA

QUÈ s'ha fet la briosa minoria regionalista del Concell barceloní? ¿Se'n recordan de quan vá pendre possessió del càrrech? Semblava que tot s'ho havia de menjar: que si no imposava en tots els assumptos las sevas solucions, lograria quan menos fer de tacar el seu criteri, el criteri de una bona, de una sana, de una exemplar administració regionalista... Una dotzena que 'n sortiren de las urnas, quan encare 'l calor públich incubava 'ls ous de *perdiu*, més quatre ó cinch regidors vells que per seguir la moda se 'ls hi agregaren, formavan tots junts la més hermosa bandada de perdus que s'ha vist may en els vinyats de la Pubilla.

Y tinguin, després de un any y mitj de voleyar y peonar, á la bona de Deu, sense ordre ni concert, ni previsió, ja casi no 'n queda mostra.

Entre 'ls que se n'han anat á casa seva, carregats de desengany, y 'ls que, tiráns'ho tot á la esquena, á penas se deixaren sentir las primeras calors estivals, se 'n anaren á fora á pendre la fresca, y cantase'n además algún que de perdigot que fou en un principi vá tornarse *guatlla*, creguin que fá llástima contemplar la migrada, la decayguda bandada de un principi.

Ja ni alé 'ls queda per organisar unas festas de vehinat, com las de la Mercè de l'any anterior, que 'ls doná ocasió per celebrar aquell famós y inolvidable concurs de gegants. Aquest any el concurs hauria de ser de nanos, y ni aixís se 'n sortirian.

Han fet á tots.

Fins pochos días enrera conservavan encare certa ilusió de vida, que mantenía encés en el seu esperit l'atribut que més els caracteriza: la vanitat.

Eran pochos, estavan *desperdigats*; pero 's consolavan, mirantse en els ulls y derretintse de gust davant dels estarrufaments del perdigot mascle, el més jove y 'l més fort de la bandada.

—Mentres tinguem á n' en Cambó—deyan—conservarem la nostra personalitat y 'l nostre caràcter dintre del municipi.

Y en efecte: era en Cambó el seu capitost més admirat, per haver sabut desde bon principi e-tirar el coll més que 'ls altres y pegar voladas de boig. Fréstech, agressiu, fent mala cara per tot día, cumplia ab sos modals bruscos els ideals dels companys de causa, els quals el tenfan per eloqüent perque no coneixia la prudència y per home de molta empena, perque embestia de dret y sense engaltar.

Ell es qui, en plé Consistori, vá pronunciar aquella frase sensacional:

—Aquí, en aquesta casa, hi ha regidors indignes.

Frase de la qual data 'l crédito y 'l prestigi de la present corporació municipal, l'enredo del honor perdut y buscat en vá, en qual empresa, la de la busca, ab tot y tenir el fil, s'han estrellat successivament el tribunal d'honor, l'arcalde Boladeres y 'l Fiscal de l'Audiencia.

Donchs bé, al perdigot mascle de 'n Cambó acaba de cassarlo: l'han cassat ab llas y en temps de veda.

¡Quína desgracia més horrenda!

Compreneh que *La Veu*, la *Perdiu* mere, derrami llágrimas de dolor fins á corre perill de liquidarse.

No bastan, ni poden bastar á consolarla las manifestacions de sentiment que reb en gran número, segons conta als seus lectors, ni 'ls escrits que á

dojo li envían senadors, diputats y las més emponents personalitats del catalanisme militant, dolguts tots fins al fons del ánima de que haja sigut processat y suspés en el seu càrrech «l'home—son paraulas de *La Perdiu*—que ab sa paraula eloqüent, tan alta sosté la senyera de la moralitat en el sí del Ajuntament de Barcelona.»

Obrin las aixetas al plor, desventurats companys de causa: que las llágrimas regionalistas, cayent com una cascada dels balcóns de la redacció de *La Perdiu*, corrin com una rierada Rambla avall, mal tinguin de inundar las botigas de molts dels que un día sigueren electors dels perdigots y ja fá temps que se 'ls miran ab la més complerta indiferencia. Que la mullena 'ls adverteixi del seu culpable desvío. En Cambó, la flor y nata de la llet regionalista, processat y desterrat de las cadiras del Concell, corre perill de tornar-e agre.

¡Quín contratemps!... ¡Quín horror!... ¡Quína catástrofe!...

Omplis Barcelona de dol, fins que 'l jutje—un foraster, tal vegada un moro de Ponent—que ha dictat l'auto, ho vegi tot negre, y 's convenci del dany immens que ha inferit á la Ciutat. Aixís tal vegada 's decidirá á revocar l'auto de suspensió de càrrech y 'ns traurá del cor la pena immensa que 'ns aclapara.

***

Perque la culpa del Sr. Cambó—ben mirat—es filla sols del seu zel excessiu en pró dels interessos de *La Pubilla* y de sa mateixa impetuositat de almogáver de la llengua.

El Sr. Cambó es dels que no pesan las cosas avants de dirlas. Un vici, que si bé 's mira, 'l tenen la major part dels companys de causa.

Ja vá donarne una prova quan vá tractarse del arrendament de consúms, y 'l veure que desapareixia en el preu fixat el marge de alguns centenars de mils pessetas, que segons se presumia se destinavan á pagar certas complacencias en pró del arrendament qu'ell patrocinava, exclamá plé de despit:

—Aquí, en aquesta casa, hi ha regidors indignes.

Aquella vá sortirli bé perque 'ls regidors s'entretingueren en indagar la indignitat que 'ls pogués correspondre als ulls del públich, en loch d'obligar al Sr. Cambó á explicarse clarament y sense embuts, y cas de no conseguirho, buscar el perqué de haver proferit aquellas paraulas tan bon punt fracassá la combinació del arrendament fiada en la conservació del consabat marge dels centenars de mils pessetas.

Aquest punt tan interessant que nosaltres varem senyalar desde 'l primer moment, encare avuy, després de tant temps, permaneceix obscur. Y está clar, l'almogáver Cambó, prenent ayres de *chulapo* y emantlleuant als *chulapos* el llenguatje, devia dir: —¿Quién me tose á mí?

¿Que qui li tus?

Ara ho acabém de veure.

***

Se tractava de la qüestió del gas d'aygua, un altre dels molts embolics que passan per la Casa Gran, dels quals el públich, completament desorientat, per las malévolas suposicions que 's tiran á voler pels uns y 'ls altres, no arriba may á formarse'n cabal judici.

També en aquest joch vá ficarhi basa 'l gelós Cambó.

Va sortir alló de sempre: els untets que l'empresa interessada está disposta á fer perque las rodas marxín.

Pero ¿quí es que maneja 'l cetrill?

Al intrèpit regidor perdigot li vá faltar temps per anarse'n de la llengua.

— Fulano de Tal, ex-individuo de la Comissió d' Ensanche, vá anar á trobar á un íntim amich meu per preparar el negoci: el meu íntim amich, com es natural, vá rebutjarlo; pero es Fulano de Tal qui corria ab l' encárrech per compte de l' empresa.

En aquesta situació Fulano de tal, considerantse injuriat acut als Tribunals, y tot lo demés ja ho saben.

El Sr. Cambó processat, el Sr. Cambó suspés del cárrech.

***

Soch el primer en reconeixer y en proclamar que aquest contratemps, fins que la sentència sigui dictada, no pot afectar á l' honorabilitat del regidor regionalista. Ell quan vinga 'l cas donará si pot las probas de las sevas assercions.

Y vegin si soch bon xicot, fins lamento que per una querella particular, se suspengui á un procesat del desempeñyo de un cárrech públich que deu al vot mes ó menos concient dels seus conciadans.

Pero crech també qu' es una lliadó digna de ser aprofitada per tants y tants perdigots, com ab sas murmuracions, insinuacions, reticencias y xismes, figurantse treballar per la grandesa de la terra ca-

alana, acabarian si 'ls deixessin per convertir á la populosa ciutat de Barcelona, en el cel-obert de Catalunya.

P. DEL O.

POLS D' ÁMBAR

Ab caminar quietós com pas de monja
y els ulls fosforescents com dos lluhernas,
passeja pel terrat empaytant moscas
un gatás negre.

Vorejant destrament l' alta cornisa,
al cassar á una mosca descuydada,
pren son posat hierátich, alsa el morro,
ly remena la qua donantse ayre!

***

El sol sempre té un lloch entre montanyas
hont troba son repós
ó en la mar té un bressol que l' ayre gronxa
cantantli la non-non.

Vina, amor meu, que jo en la teva falda
tindrè millor bressol!

ANGEL VILANOVA

A LA PORTA DE LA CASA GRAN

—¿Ahónt es la gent d' aquesta casa?
—Tothom es á estiuhejar: hem quedat nosaltres sols.

LAS BARBAS DEL VEHÍ

¡Qué bé s' hi vá en els tranvías eléctrichs, veritat?

¡Qué fácil y sencilla es l' instalació dels elements conductors del fluit!...

Uns quants pals, un fil que surt de la fàbrica d' electricitat, una barra de ferro que posa en comunicació el fil ab el carruatge, y parin vostés de contar. Res més se necessita porque la misteriosa forea circuli y 'l passatger pugni anar en deu minuts de la Travessera á las Drassanas.

Ab aixó n' hi ha prou.

Pero també ab aixó n' hi ha prou per anar, no en deu minuts, sinó en un santiamén. y sense necessitat de carruatge, de la plassa de Catalunya á la nerópolis del Sudoest.

¿Cóm? Basta que 's trenqui qualsevol dels mil fils telefónichs que atravessan la línea y que un dels caps del fil trencat caygui al demunt del viandant desprevingut.

La forsa de la corrent que pe's cables conductors passa es tan poderosa, tan tremenda, que ab una so a descàrrega n' hi ha prou per matar á un home instantáneament.

A Madrid l' altre día se 'n van poguer convencer. Se romp en un moment dat un dels fils referits, que queda penjant d' un cable del tranvía; un dels sens extréms toca á una pobra dona que, ben agena al perill que corra, passa pel carrer, y ja está feta la gracia. S' estableix el contacte, la infelís reb la descàrrega d' un verdader llamp artificial... y ja no hi ha més que fer que recullir un cadavre y portarlo al cementiri.

Inmediatament, —no cal dirho, —indignació general, crist de ira y de venjansa, recriminacions de la premsa...

—¿Qué fa aquest govern? ¿En qué pensan las autoridades? ¿Fins á quán hem de tenir suspés sobre 'ls nostres caps aquest amenassador fil de Damocles?

Y 'l govern, convenut, á la vista del cadavre, de que s' ha de fer alguna cosa, empunya el bastó de las grans solemnitats, y aixecant tot lo possible la veu, ordena y manda:

«Que 's practiqui una inspecció en totas las instalaciones de tranvías eléctrichs;

»Que s' atengui ab més sollicitud á la seguretat dels transeunts;

»Y que, per conseguirho, sense excusa ni demora de cap género 's coluqui demunt de tots els cables conductors de la energia eléctrica un altre fil que, en cas de ruptura, impedeixi tot contacte ab els fils telefónichs.»

D' aixó se 'n diu ser oportú y fer justicia seca.

¡Ja estás venjada, pobre víctima innocent de la deessidia espanyola! Es cert que tú has mort, pero ¡mira també 'l govern quinas disposicions més enérgicas ha pres!

Una inspecció, la seguretat garantizada, un fil de defensa... ¿Qué més vols?

Lo curiós de tot aixó es que 'l govern no 'n tenia cap necessitat de dictar semblants midas; y no 'n tenia cap necessitat, per la sencilla rahó de que ja están dictadas temps há.

Repásinse totas las concessions de tranvías eléctrichs d' Espanya y no se 'n trobará ni una en que no hi figuri la mateixa cláusula:

«En tots els encreuaments de cables eléctrichs y líneas telefónicas se colocará sobre 'l fil conductor

LA LLET DE L' ARCALDÍA

—Tened paciencia, hombres, que para tots habrá... La vaca municipal no s' estronca nunca.

de la energia motriu una teuladeta de bambú ó un altre fil aislador que fassi impossible tot contacte.»

Els decrets de concessió ho diuhen, la ley ho imposa, el sentit comú ho exigeix; pero com que per alguna cosa som á Espanya, terra clássica del abandono y del «no miris prim,» el sentit comú 's deixa á recó, la ley queda burlada y las concessions no més se cumpleixen en lo que á las empresas els convé.

Després... Madrid pot servir de dolorós testimoni.

Cau un fil telefónich, no troba teuladeta de bambú ni fil protector que 'l contingui, s' enreda ab el cable eléctrich, mata á una infelís que no té res que veure ab tot aquest desgavell, y llavoras es quan l' autoritat, desagradablement sorpresa, s' adona de que un fil protector ó una teuladeta de bambú serían una gran cosa y, satisfeta del seu descobriment, torna á ordenar... lo que ja havia ordenat.

De segur que sense la mort d' aquesta dona jamay á ningú se li hauria ocorregut que al món hi hagués teuladetas de bambú, ni fils protectors, ni lleys, ni reglaments...

Lo que ara convindria es que 'l arcalde de Barcelona, recordant alló de las barbas del vehí y escarmentat ab lo que á la Cort acaba de passar, dirigis á la desastrosa instalació de las nostras líneas una mirada compassiva.

Vaji á Canaletas, arribis á l' entrada del passeig de Gracia, y digui si l' abús que en aquells punts, per no citarne d' altres, está cometent l' empresa del tranvía eléctrich pot continuar ni un día més.

Allí no s' ha pres precaució ni mida de seguretat de cap gènero; allí no hi ha fils protectors ni teuladetas de bambú ni res que indiqui 'l menor interès per la vida del públich. Cables per aquí, cables per allà, encreuaments, desvios; un enredo de fils que tapa la vista al transeuny y que ompliria 'l seu cor d'espant si pogués ferse càrrech de las corrents mortals que per ellis circulan y del gravíssims perills que, penjats d' aquella xarxa, té contínuament suspesos sobre 'l seu cap...

Santa Bárbara es una gran santa, pero aquí la gent no més sol recordarse d' ella quan trona.

¿Sabrà ser l' alcalde una excepció d' aquesta regla general?

El perill está ben indicat, y sobre aquest punt no pot alegar ignorancia.

Y en quant á tronar, tampoch necessita esperar més. A Madrid ja ha tronat. Y ben fort.

A. MARCH

L' ART

Un sigle enrera 'ls que destres sortian d' algun ofici, no coneixent el desfici de la gloria, 's deyan mestres; mes avuy que las finestras s' han obert, que á la conquista del Progrés tothom s' allista, tant si vols com si no vols, fins aquell que planta cols adquireix lo nom d' Artista.

Y ja es artista 'l cuyner, fent fricandóns y croquetas, el fuster fent pasteretas y fent embuts el llauner, es artista 'l taberner, venentnos aygua per ví, y estich pensant, ¡ay de mí!

— Ben, noy: potser d' aquest molo arribarás á la talla.

y si al ff 'l ministre 't nombra, la vara no 't vindrá llarga.

que mes dejorn ó mes tart tots plegats tirarem l' art ja que al Art tractém així.

J. SALA Y MARIGÓ

LLIBRES

LA LUCHA POR LA EXISTENCIA, por M. A. VACCARO, versión española de S. Valentí Camp y P. Umbert.— Basada en las teorías del famos naturalista Darwin ha escrit aquesta obra baix tots conceptes interessant el sabi professor de la Universitat de Roma, aplicant aque-l-las teorías al camp de la sociología.

Darrera de un estudi analítich de la materia, resultt en sentit negatiu el següent tema: «La lluyta per l' existencia determina sempre á l' humanitat la selecció dels millors, engendrant fatalment el progrés?»

El Sr. Vaccaro, pensador equilibrat, planteja la qüestió en termes molt clars y precisos: la examina baix tots els seus aspectes, adubint gran número de observacions y arguments incontestables, y demostra que en el fet de la vida, son tantas las excepcions motivadas per l' influencia del ambient y de la herencia que queda las mes de las vegadas desprovehida de sos efectes, la regla general.

L' obra de 'n Vaccaro es un modelo de produccions

LA BENETA Y EN CAVIERITU

LA FUNERARIA
DE BIZTEN
DIFUNTOS

destinadas á la vulgarisació de la ciencia. Essent un sabi y un pensador, té 'l mérit de posarse al alcanç de totes las inteligéncias.

Digna es, donchs de aplauso, la Biblioteca Moderna de Ciéncias Socials, per haverla donada á l'estampa, notablement traduïda y esmeradament editada.

COSAS DE ESPAÑA, por POMPEYO GENER.—Un llibre vell ab una virolla nova; pero una virolla molt ben posada. Tal es l'última producció que acaba de publicar en Pompeyo Gener, ó en *Peyo* com li dihem familiarment. (Alló de Pompeyus ó de Pompéu, no fá per nosaltres.)

El llibre vell es el que ab el títul de *Heregias, estudios de crítica inductiva sobre asuntos de España*, vá publicar l'any 1887 y que per cert vá moure molt soroll, ab els seus atreviments de amich que parla clar.

La virolla 'l constituïheix un estudi titulat *La cuestión catalana ó sea la resurrección de un pueblo*. L'autor el publica á manera de compliment dels presagis que háva fet setze anys enrera en las sevas *Heregias*.

Se mostra en aquest estudi catalanista acérrim, buscant la justificació de aquesta tendéncia en rahóns de rassa y de fets històrics que han preservat á Catalunya de ser absorbida per un poble inferior. Aquest punt de vista, subjecte á controversias, es el que mantenen els catalanistas de tots colors y de totes las tendéncias; pero en Pompeyo Gener, y aixó cal dirho en honra seva, se separa de la major part d'ells per son esperit francament progressiu.

Be es cert que trobaria 'l camí més expedit, si aquest esperit qu' es en ell innat, en lloch de restringirlo, aplicantlo á una sola regió, l'ampliés aplicantlo á la causa de la humanitat.

De totes maneres hi ha que respectar son criteri, per admirar al escriptor valent y sempre rich en ideas y pensaments originals.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Fora de la vida. Versió catalana del drama italiá de 'n Joseph L. Pagano, estrenat al Teatro Granvía, per la companyia de la Blanca Iggius el 17 de novembre del any passat. L'ha donat á l'estampa *Juventut*.

La República francesa en 1902.—Estudio por *Rafael M.ª Labra*.—Es un treball molt complet, que posa de relleu las vicisituds per que ha passat la vehina República, ab sas lluytas y sos progressos, durant l'any anterior.

La cuestión del trabajo en España, por *Sixto Espinosa*.—Forma part de una colecció d'*Estudios sociales* que vé publicant el seu autor en una serie de folletos.

Amor etern.—Quadro dramátich en un acte y en prosa, original de *P. Giralt y Güell*. Fou estrenat en lo Teatro de la societat *La Flor*, la vetlla del 25 de mars últim.

RATA SABIA

BANYS Y BANYAS

Ja se sab de tots els anys
qu' en el fort de la canfcula,
fóra una cosa ridícula,
no anarse'n á pendre bany.

Quan derritits de caló
suhém l'ánima pels poros,
sols privan els bany y els toros...
—no vull dir que 'ls privin, nó.—

Vull dir que tot l'interés
se concentra en aixó sols;
fóra d'aixó, 'ls espanyols
no 's preocupan de res;

La polítics s'encalla,
el negoci s'estaciona,
y 'ns quedém á Barcelona
els *pèrdis* y la *canalla*.

La gent seria, la gent fina,
tots els que viuhén de renda,
ja son al *más* ó á la *hisenda*;
no 'n queda un per medicina;

OPINIÓ AUTORISADA

—¡Quín talentarro aquesta madama Humbert!... M'agradaria conéixela, no mes per dirli: ¡Uva!

UTILITAT DELS BARRETS DE MODA

—Ja plou!
—No 's mogui: estant sota 'l meu barret, es lo mateix que si estés sota la parra...

Els uns marxen el Juliol
ó ara qu' encare 'l sol crema,
altres esperan la brema,
que no pica tant el sol;
Tothom que pot una mica,
pren el tren y ¡amunt y crits!
¿Que hi fa qu' en lloch de Biarritz
se quedi á la Fransa xica?

¿Y si buscant aires bons
se troba un disgust inmens?
Tots sabem que avuy els trens
son una caixa de trons.

Els explotan, caubren, xocan,
se derrumban y 's desvian,
s' estrellan y s' incendian
reventant tot lo que tocan;

Pro fins la por de morir
se pert pel gust d' aná á fora,
y al cap-de-vall, tart ó d' hora,
tothom procura fugir.

Cambiant d' ayguas, per supuesto
que allá hont van es á xalarse;
per pendre ayguas y banyarse
no cal que 's mogin del puesto.

Aquí mateix, el que vol,
pren bany de deu mil maneres:
els pren al mar y en banyeras,
els pren de llum y de sol;

D' ayguas també 'n fem derrotxe
y en tenim per da y per vendre:
¡Aquí tot ho podem pendre!
(mentres no sigui un rellotje).

Pels carrers prenent la fresca
els vehins passen l' estona,
cada vespre fent rodona
¡no se 'n fa poca de gresca!

Heu de tenir per entés
els que us trobeu aburrits
á fora, plens de mosquits,
que aquí no 'ns hi falta res.

Per efectes naturals
de las circunstancias críticas,
y de las qüestions polítics,
religiosas y socials,

á la costa hi tenim moros...
pro per' xo no 'ns espantém:
De pá potser no 'n tindrem,
pro tenim toros ¡molts toros!

Donchs per mes que don Tiberi
contra las corridas crida,

ens clavan cada *corrida*
que fa tremolá 'l misteri.

Y aixó proba per ell sol
sense influencias extranyas,
que á mes de *bany*s, hi haurán *banyas*
mentres quedi un espanyol;

Es cert que 'l temps está mal,
y que ab prou feynas se menja;
pro 'ns atipém el diumenje
d' *espectacle nacional*.

PEP LLAUNÉ

En el deber ineludible d' omplir aquesta secció, y trobantme en el cas de no saber qué dir per falta d' assumpto, ja que 'ls temps qu' estém atravessant son els menos á propòsit para parlar de teatros, ensopita casi tots eils per culpa dels excessos caniculars, permétinme que fassi una mica de *salsa* sistema Urrecha, que si no 'm resulta tan substanciosa, será en cambi de mes fácil digerir, puig l' abundó del pebre y de la sal escampats aixís á dojo, com la presenta 'l *critich foraster*, en sa calitat d' excitants poden produhir en el lector una humoritis herpética de resultats contraproduhents.

Comensaré dihent, donchs, que, com fos que no vaig poguer assistir al debut de la companyía ilusionista de

NOVEDATS,

la primera idea que se 'm va ocorre fou anar á trobar á un xicot de Gracia y ¡olé! que 's diu Pons y es molt expert en materias nigrománticas y espectrals, segur de que no s' hauría deixat escapar l' ocasió de aplaudir ó xiular las martingalas del Cav. Watry, sugestionat com jo mateix pels inombrables cartells que en abigarrada colorayna de pebrots y tomátechs anunciavan las feynas de dit prestidigitador. Pero l' home proposa y la festa major de Gracia disposa... Vuy dir que ab motiu de tal solemnitat l' ilustre graciench, ab quina amistat ens honrém mútuament, havia perdut la nit ballant al casino de l' Enrich de la Fusta y no pogué assistir, com

jo, á la inauguració dels Watry, per lo que tampoch ne sabia una paraula, segóns confessió propia, á la que va afegirhi 'l següent pareado:

—Me sembla que á veure 'n [Watry no m' hi pendrán pas per atri.

Ab l' ánima als peus, aunque no descorazonado, y trobantme en lloch adequat, vaig calsarme las *espardenyas* y... tira cap aquí, tira cap allá, al poch rato me veig al carrer de la Llibertat davant de un bé de Deu de verdissa, llums de tota mena y demés guarniments entre 'ls quals s' hi destacava l' inconmensurable *senyor Pepet*, membre *fictotum* de la barriada, autor de uns goigs anticlericals dedicats á Sant Roch y de un libret de Remey's reaccionaris, obras abduas d' un valor inapreciable Varem resultar coneguts d' anys y després dels cumpliments de rúbrica va acompanyarme á admirar las bellasas del seu adornat carrer: Molta estética y molta senzillesa; molt gust y pochs

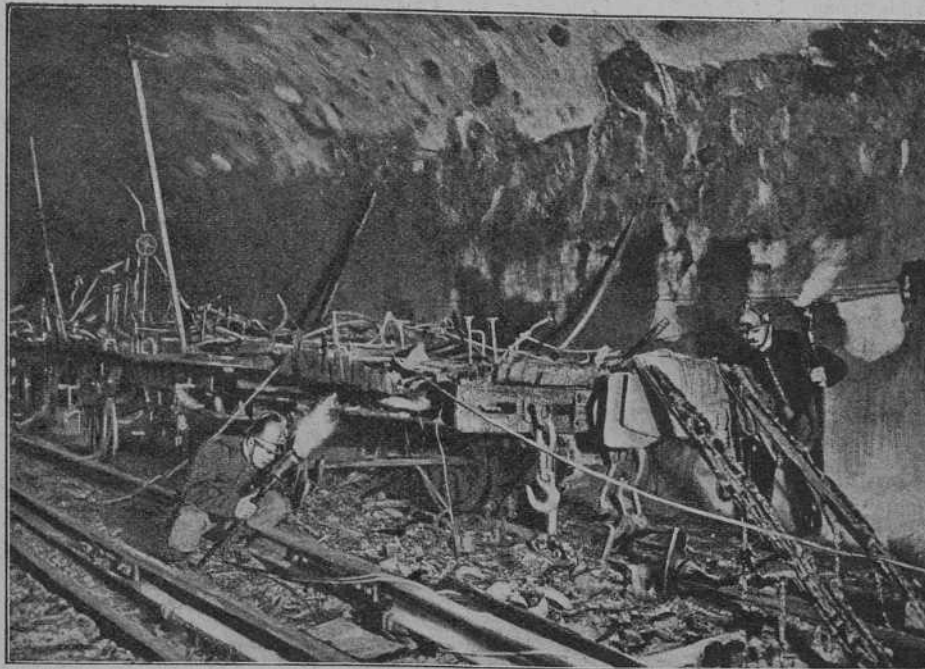
GACETILLA ILUSTRADA

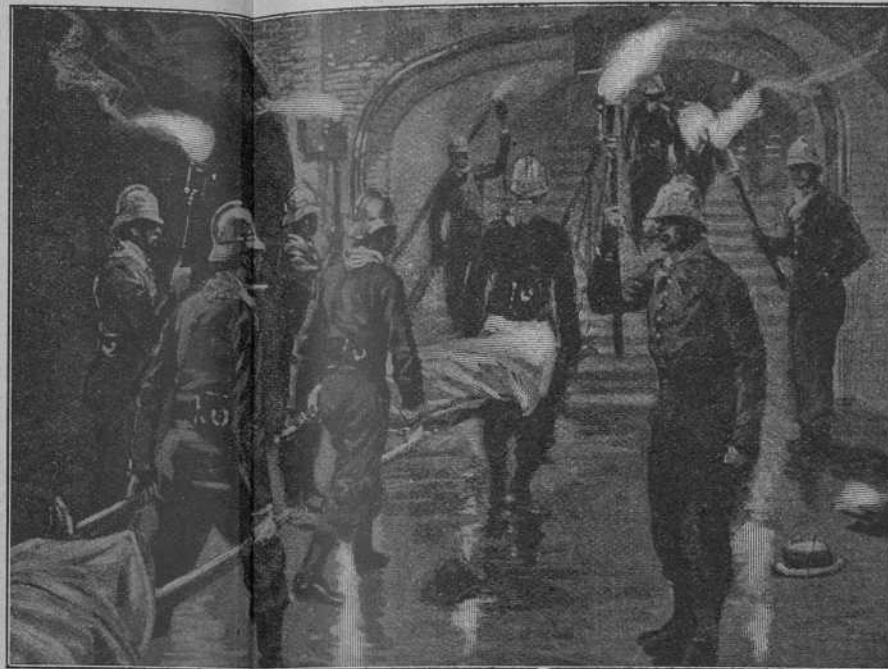
«El senyor Marial ha donat ordre de que ingressin en las filas tots els municipals que prestan serveys impropis del seu cárrech...»

LA CATÀSTROFE DEL METROPOLITÀ DE PARÍS

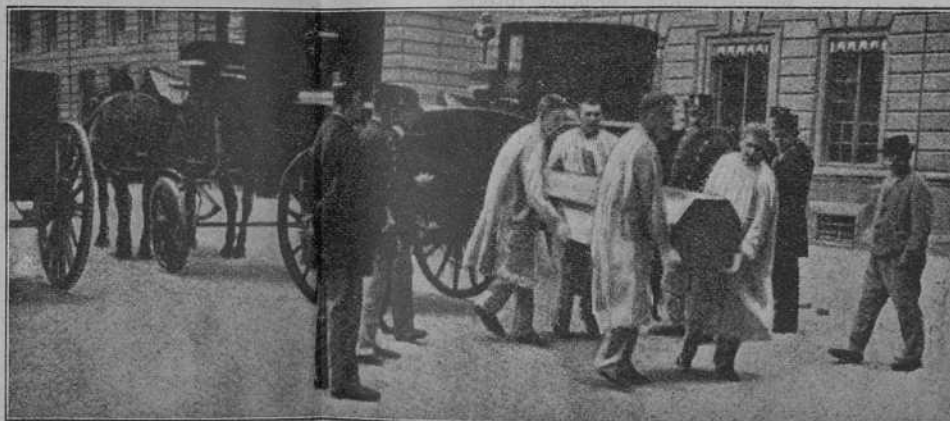
Els restos del tren incendiat en el túnel, prop de la estació de Menilmontant.

Retirant els cadavres a la estació de las Coronas.

Quartel de la Cité.—Reconeixement dels morts.

Els cadavres transportats en caixas al quartel de la Cité.

El ministre de Treballs Públics sortint del lloch de la catàstrofe.

(D' il·lustracions estrangeres.)

quartos. Lo que mes cridava l'atenció de la gent eran unas preguntas y respostas plenas d'intenció y bona sombra. Ab la modestia que li es peculiar, el *senyor Pepet* va declarar-se autor de aquella troballa que á mí, en aquells moments, me revelá tot un món d'ideas.

—Vosté que tot ho contesta, vaig dirli, respónguin a una serie de preguntas que li faré Primera: ¿qué 'n sab d'aixó dels ilusionistas de Novedats?

—Que 'n Watry es un senyor que fa jochs nous ab caderas y espasas, cartas y ous.

Molt bé. Pero ¿qué li sembla á vosté; hi entén, hi entén?

—Si senyó, hi té gran destresa y ho fa ab art y llimpiesa.

Donchs á mí m' havían dit que no va agradar. No sé que va passar ab un cinematógrafo...

—Ja veurá, senzillament, alló, sí, era molt dolent; per xo ara ab molt bon sentit l'empresa l'ha suprimit.

¿Y á cambi d'aixó, qué donan donchs avuy?

—Fan sortí el *patinadó*, un número de mistó.

Bravo, home, bravo; celebro que 'm dongui aquests datos que 'm valdrán moltíssim. Ara que hi som donchs, y dels demés teatros ¿quins notícias ne té? Del

TÍVOLI

per exemple...

—Que 'ls *Hugonots* van *reprises* y qu' en conjunt van agradar.

Que van estar molt bé en Gil, en Banquells, la Palermi, l' Octavi, en fi... tots ells.

Y vol dir, que al mestre Baratta no li va venir gran tot alló?

—Cá, home; si avist serà en Baratta dels directors la flor y nata.

Me 'n alegro, me 'n alegro.. ¿Y d'aixó del debut d'un tenor del *gremio de confiteros*, qué hi ha?

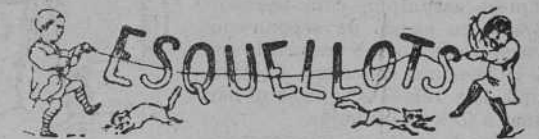
—Ah, si senyó, un noy confitè que ab el temps crech qu' ho farà bé, té desparpajo y veu bonica...

Lo que li falta es *palica*. Tip de fabricar poncém va debutar ab *La Bohém* y del seu art com á premi l'ha aplaudit ja tot el *gremi*.

—Bueno, bé, bé; gracias, *senyor Pepet*... Aixís ho faré constar.

Y com siga que als demés teatros no ha passat casi res, no vaig volguer molestar mes al incommensurable gracienc del carrer de la Llibertat, autor de uns goigs anticlericals dedicats á Sant Roch y de un libret de *Remeys* reaccionaris, obras abduas de un valor inapreciable, y després de oferirme son amich mes afectíssim segur servidor y atent que besa sas mans, vareig allargarli aquestas últims en tó de despedida y vaig corre á engiponar la present revista sistema *Urrecha*, que en aquests temps de *modorra* artística es la millor manera d' escriure alguna cosa sense dir res.

N. N. N.

La qüestió del gas d'aygua es de aquellas que fan perdre 'l tino: no s' hi veu clar: á copia de remenarla 'ls regidors partidaris y adversaris de aquest nou sistema de iluminació, l'aygua resulta térbola y 'l gas fumós.

S' ha parlat de privilegis y de gangas. Se parla també de que si no 's pren una resolució immediata, continuarà 'l monopoli *Lebón* (ó millor dit *Lema-u-vaís*) y aquest sí que fá mala cara. Basta, si no, mirar els fanals del alumbrat de Barcelona.

ESTABLIMENTS DE BANYS DE BARCELONA

Sant Miquel.

Sant Sebastià.

El Neptuno.

De manera qu' en aquesta qüestió l'opinió pública està colocada entre l'espasa y la paret, ó entre dos monopolis igualment irritants, ó entre dugas gangas igualment sospitosas.

Y quant mes se busca la llum, mes ens quedém á las foscas.

•••

L'altre dia va donarse una batalla en el Consistori. Una comissió contraria al gas d'aygua havia de donar dictámen dintre d'un plasso senyalat. Anava passant el temps y 'l dictámen no venia. La comissió va ser substituïda per un'altra composta de partidaris del gas d'aygua.

El Sr. Puig y Cadafalch va defensarse com un gat panxa per amunt, manifestant qu' en son concepte no podia resoldre's aquest assumpto, com per sorpresa, en sessió de segona convocatoria, sino que era preci's que 's trobessin á Barcelona la totalitat dels regidors, que se n' han anat á fora á estiuhejar.

Aquest desitj de que intervinguessin en l' assumpto 'l major número possible de regidors, era 'l que movia al Sr. Puig y Cadafalch á anar demorant la presentació del dictámen.

Y mentres tant s' acosta el terme pera la presentació del pressupost, y s' acosta sobre tot el mes de febrer, fetxa en que termina el contracte ab en Lebón, per lo que la conducta ronsaguera de la comissió podia pendres com una especie de obstrucció nisme.

* * *

Orientals.

Si 'l Sr. Puig y Cadafalch sent per Barcelona verdader interés havia de tronar, no contra 'ls que l' han sustituhit, sino en tot cas contra 'ls que l' han abandonat, contra 'ls seus companys, que fent cas omís de una qüestió tan important com la del alumbrat públich, se 'n han anat á fora á pendre la fresca.

En aquest número s' hi conta la casi totalitat dels regidors regionalistas.

No sabem si 'l Sr. Puig s' haurá recordat de cridarlos, en nom dels interessos de Barcelona, qu' ell considera tan amenassats; pero de tots modos ells no venen. De manera que si s' arriba á pendre una resolució perjudicial, en sessió de segona convocatoria, no per aixó quedarán exempts de responsabilitat.

Haurán contret la responsabilitat del abandono.

Favor per favor.

La Diputació provincial va contribuir ab una suma respectable á l' erecció del monument á Alfonso XII.

Ara acaba de invitar al govern á contribuir á l' erecció del monument á Verdaguer, y en Villaverde ha resolt destinarhi 250 pessetas.

Aquests monárquichs son aixís. No aprecian mes qu' en 50 duros als únichs reys á qui tothom ren-deix vasallatje: als reys de la poesia.

L'odi que tenen els catalanistas á totes las paraulas que acaban ab o breu, pel seu aire castellá,

'ls porta casi sempre á suprimir dita vocal. Aixís de *culto* 'n fan *cult*.

Pero no sempre segueixen la mateixa regla.

Aixís del nou Papa *Pio X*, n' han fet *Pius X*.

Quan, atenentse al seu sistema, n' haurían hagut de fer el Papa *Pi*.

Bé es veritat que aixó 'ls hauría recordat á n' en *Pí* y *Margall*, qu' en materias de catolicisme res tenia de comú ab els perdigots, sumissos fills de la *Sancta Mare Esglesia*.

¡Ahont arriba la passió política de la premsa barcelonina!

Llegim en *El Diluvio*, del diumenge:

«*Gran decadencia se ha notado este año en las fiestas que anualmente se celebran en la barriada de Gracia.*»

Y diu *La Veu*, del mateix día:

«Pot dirse que la festa d' aquest any haurá sigut una de las més brillants celebradas de molt temps ensá á la barriada de Gracia.»

De modo que 'l manso lector que té la desgracia de informarse en aquests dos periódichs no té altre remey que quedarse á las capsas, y si té desitjos de conèixer la veritat, ja sab lo que li toca fer: anársen ell en persona á seguir carrers guarnits. No hi ha altra solució.

Ja ho diu el ditxo:

Si vols estar ben servit,
fèste tu mateix... el diari de la nit.

Datos oficials aproximats del nou cens de població aportan de poch temps á aquesta part una disminució de cent mil ánimas á Barcelona.

Aixó es degut segurament á lo impossible que s' está fent aquí la vida. Entre 'ls encariments de las viandas, las *huelgas* y una cosa y altra, els pobres se 'n allunyan perque no hi poden menjar, y els ríchs se 'n apartan, uns per por y altres per... prudencia. El problema 's presenta, donchs, pahorós y amenassa deixar á la primera ciutat d' Espanya en la mes espantosa desolació.

***

Pero, ara vejín; ja hi ha qui 'ns dona avuy la solució á tant intrincat y fatal problema.

¿Y qui? La dona d' un senzill municipal, que acaba de donar á llum tres criaturas d' un plegat: tres nens guapos y robustos.

Ab unas quantas senyoras més que la imitessin s' hauría *despejado la incógnita*.

¡Y després dirán que 'ls nostres *Xanxes* no serveixen pera res!

¿May dirían quánt temps ha necessitat un telegrama, perfectament dirigit á nosaltres, per anar de Cádiz á Barcelona?

Tres días y mitj.

¿Qué 'ls sembla?... ¿Y en un país ahont el telégrafo ha *progressat* de tal modo 's parla de implantar invents moderníssims de comunicació?

Diguin, donchs, que quan gosém de la *telegrafia*

GENT DE MAR

—¡Es tremendo aixó del carril de París!
—¡Tots ofegats!
—Y lo raro es sense una gota d' aygua...

sin hilos rebrém las noticias al cap de tres senmanas!...

¡Massa progrés! A aquest pás, aviat haurém de cridar:—Atrás els adelantos!

Al sardanista Cambó, com als nens desaplicats, entrometidos y malos l' han deixat *suspenso*.

Justo castigo á su perversidad.

Y ara diu que, empipat, el noy Cambó ha vingut pera fé una apelació.

No ho trobém gens extrany. El sempre vá per tot allá ahont hi veu algo *á pe'á*.

La qüestió del gas municipal torna á estar en dansa ab motiu de la votació definitiva. Y la proba de que l' interés que l' *assumpto* ha despertat es grandíssim la donan els concejals regionalistas que trobantse al

Els tifus en particular s' ensenyorejan continuament del vehinat qu' es un gust.

Per aixó creyém que no hauría de dirse'n la *passa*. Millor li aniria la *queda*.

El nou servey de proporcionar llet maternizada á las pobras criaturas fillas de familias pobras, será una gloria per l' alcalde interí Sr. Marial, que ab tanta activitat ha sabut montar-lo.

Si s' coneixia 'l número de criaturas de llet que moren cada any á Barcelona per falta de nutrició, 'ls homes de cor y de bons sentiments s' esgarrifarian.

¿Y quíns sentiments poden engendrarse en el cor dels pares, en sa majoria treballadors, al veure morir á la seva prole per falta de unas quantas gotas de llet?

Un dia parlavam de la necessitat d' establir

—¿Ets guardia municipal?
Donchs vichila la moral.

camp en ús y *abús* de licencia han tornat mes que depressa pera assistir á la sessió.

Ara veyám qué 'n sortirá de tot aixó.

*Ecco il problema,
That is the question;
¿Guanyará 'l Strache?
¿guanyará 'l Lebón?*

Qui guanyará es difícil saberho. Lo que no ignora ningú es á qui li tocará 'l perdre, que será 'l de sempre: l' últim mico, el poble.

A Sant Andreu hi ha actualment una important passa de tifus. Y á Barcelona mateix se n' están dessarrollant numerosos cassos.

Lo cert es que aixó de las malalties infecciosas en aquest dítxós plá de Barcelona ja passa de *passa*.

aquest servey ab el Sr. Monegal, qu' era llavoras arcalde de Barcelona.

—¿Qué faría, D. Joseph, si essent un treballador y cumplint ab els seus debers, se trobés en el cas de veure morir á un seu fill,

per no poderli proporcionar l' alimentació láctea?

El Sr. Monegal ens va respondre sense vacilar:

—Me faría anarquista!

Vegin, donchs, com la nova institució posada en planta ab tanta prestesa, y ab tan brío per l' arcalde republicá, respón á un doble objecte. Es al mateix temps que benéfica, social.

Es un dels projectes que acariciava la Junta *La Caridad*, y ab gust l' hauría realisat fa temps si la conjura ultramontana-regionalista no li hagués creat el cúmulo de dificultats que han paralisat la seva acció.

Un arcalde ha fet per son propi compte, lo que l' Ajuntament, influhit per la conjura, no va permetre que ho fes la Junta *La Caridad*.

Llegeixo:

«Leon XIII tenia en su dormitorio dos cajas de caudales, conteniendo gran abundancia de títulos austriacos, bávaros, franceses y belgas.»
¡Bonichs altars per encomanarse a Deu!

Y continuo llegint:

«El Papa se hallaba siempre al corriente de las cotizaciones y consultaba con frecuencia al Sr. Pacelli, presidente del Consejo de administración del Banco de Roma, acerca de la compra y venta de valores.»

El Porter del Cel devia benehir tots els mals-de-cap que 's donava el seu Vicari, per l'augment del tresor de Sant Pere.

Y acabo:

«Detrás de un espejo del despacho del Papa se ha encontrado una buena

Com á publicació d'estiu, no hi ha cap dubte que 'l *Vida Alegre: Mujeres de teatro*, del qual hem rebut el primer número, surt oportunament y ab indumentaria á propòsit. Faldas molt curtas, senyoras á la fresca, xistes á la *idem*...

Lo que ara falta saber es si ab tanta escassés de roba, quan vingui l'hivern, xistes y senyoras s'constiparán gayre sovint.

Un metje que s'ha fet célebre per las sevas distraccions omplía una papeleta de defunció.

Y en la casilla corresponent á la *Causa de la mort*, hi va posar el seu nom y la seva rúbrica.

Sos colegas sostenen que va consignar una gran veritat totalment desprovehida d'artifici.

QÜENTOS

Se parlava de un confe-

suma de valores, que debían haber sido puestos allí desde hacía muchos años, pues un gran número de cupones vencidos estaban por cortar.»

Aquí sí que ve á tom alló de que darrera dels miralls s'hi troba mercuri.

Mercuri, 'l deu del negoci.

L'Elías de Molins va prometre un pendó á un coro de Caldetas, si votavan la seva condidatura.

Els coristas van votar-lo com un sol home y van influhir en que la població 'l votés també; pero ab tot y 'l seu esforç, el Sr. Elías de Molins va ser derrotat en el resto del districte.

Ara li han anat els coristas á recordarli la promesa que 'ls hi havia fet; pero 'l Sr. Elías de Molins ha fugit d'estudi.

No tenen dret á queixarse 'ls coristas de Caldetas: no 'ls ha regalat el pendó 'l Sr. Elías de Molins; pero á lo menos, el Sr. Elías de Molins, ha quedat com un pendó.

—No hi ha res al món com tú!...
—¿Vols dir que no 'ns veu ningú?

renciant pesat, fastidiós, insufrible, empipador.

—Aquest home acabarà—digne un—per no tenir un sol oyent.

—Es impossible—respongué un altre.—¿No heu observat que quan

parla s'escolta á sí mateix?

Un metje estava indignat ab un seu colega.

—Vaya una gracia—li deya.—Me'n vaig á passar quinze días á fora, y 't deixo l'encárrech de que 'm visitis als malalts. Torno y 'm trobo que me 'ls has curat á tots. Vaja, dispensa que t'ho digui: aixó ab un amic no 's fá.

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN L'ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—A-ca-lo-ra-da.
- 2.ª ID. 2.ª—A-ve-lla-na.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—De la terra al sol.
- 4.ª CONVERSA.—Jordi—Adela.
- 5.ª GEROGLÍFICH.—Descansin en pau los morts.

ELLS AB ELLS

Un mosquit que se 'n menja un altre

DE LA CROSTA DE BAIX

—¡M' hi descuydat els escapularis!... ¡Deu me 'n re quart de ficarme á l' aygua!

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

A UNA CONEGUDA MEVA

Ta manera de vestir
acompanyat de tas gracias,
me convencen qu' ets *total*
y aixó, avuy día es la causa
que quant se parla de tú
no pugui dí una paraula
y es per la forta emoció
que rebo de tú al parlarne.
¡Que trist es que 'm passí aixó
per l' extrem de estimar massa!
Y encare per mes rosech
ab mí 't demostras ingrata.
Si jo solzament pogués
la *prima-tres* subjectarte,
aniria molt millor
y *otro gallo me cantava*
puig sols te faria dir
lo que á mí 'm dongués la gana
y fora remey segur
perque jo no patís gayre.
Ara si tú per l' orgull,
volguessis cridar, encare
em resta 'l petit recurs
de *acariciarte* la fatxa.
Si del resultat d' aixó
no me 'n vols dir *dos* paraula
ja vindré á dírtela jo
á la porta de ta casa.

P. VALLESPINÓS Y CASAS

II

Es un signo la *primera*,
la *segona* aliment bo,
mida de temps *invers-terca*
y el *Total* ¡¡pobra nació!!

ANTONI FELIU

ANAGRAMA

D' aquest mon las penas
no s' acaban may;
separat dels pares
del poble allunyat,
de trista anyoransa
quan petit, *total*.
Ara que 'm recordo
d' aquells temps passats
molt me *tot* el veure
al rich adulat
y encar que tingui honra
el pobre burlat.

J. COSTA POMÉS

CONVERSA

—Baixant avants d' ahir de S. Hilari
ta neboda Lluisa, vaig trobar
que s' estava esperant. —A qui? —A una amiga
que coneixes y jo t' he anomenat.

A. VITALLA

GEROGLÍFICH COMPRIMIT

I SAT

ENRICH M. GENER

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Acaba de publicarse

CLAUDINA DESAPARECE

POR WILLY

Versión castellana de la 81.ª edición francesa

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

VAN PUBLICADOS

Claudina en la escuela * *Claudina en su casa* * *Claudina en París*
Claudina desaparece

Precio de cada tomo, Pesetas 3'50

Celebridades españolas contemporáneas

Nicolás Salmerón

ESTUDIO CRÍTICO-BIOGRÁFICO

POR

V. GONZÁLEZ SERRANO

Ptas. 1

NUEVA

LAS RIVALIDADES

POR

H. DE BALZAC

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

ARANCELES DE ADUANAS

PARA LA

PENÍNSULA É ISLAS BALEARES

4.ª edición, corregida y aumentada

COLECCIÓN DIAMANTE — Tomo 87

AL SOL

NOVELA CANARIA

POR

ANGEL GUERRA

Un tomo en 8.º, Ptas. 0'50

C. GUMÁ

Sota la parra

Un tomet en octau, Ptas. 0'50

GUAPAS Y ALEGRES

Album de dibujos del malogrado F. GOMEZ SOLER

Un cuaderno, Ptas. 1

CANIGÓ

POEMA DE MOSSÉN JACINTO VERDAGUER

Un tomo en octau, enquadernat, Ptas. 5

LA BARRICADA, per Jeph de Jepsus. Ptas. 0'50

EL PROLETARIADO MILITANTE

POR

ANSELMO LORENZO

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en llibreries del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebra á volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponents se 'ls otorgan rebaixas.

PENSANTSE SENYARSE.

Al sol anunci de que l' arcalde estudiá la manera d' extingir la mendicitat, tots els pobres d' Espanya han vingut á Barcelona.